

IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMA NODOKĻA IZMAIŅU IETEKME UZ NODOKĻU MAKSĀTĀJU DARBA IENĀKUMIEM

IMPACT OF CHANGES IN PERSONAL INCOME TAX ON TAXPAYERS WORK INCOME

Annija Dubova Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, annija.dubovaa@gmail.com, Rēzekne, Latvija
Zinātniskā vadītāja Mg. oec. Anita Puzule

Abstract. Compared to other countries, following the World Bank analyses, Latvia compared to other countries of the European Union before 2018 tax reforms had relatively high labour taxes but very low capital taxes. It is important that tax reform from 2018 has given some impact on tax burden for all tax payers, including employers. Reducing tax burden can make impact on consumption of goods and services, employer's competitiveness. The aim of the research is to study the changes in personal income tax since 2018 and their impact on earned income. The author studied the impact of changes in personal income tax on labor income in different categories and developed proposals on how to improve personal income tax in order to increase the net labor income of employees.

Keywords: benefits, personal income tax, tax burden, taxable minimum, tax reform.

Ievads

Salīdzinājumā ar citām valstīm, pēc Pasaules bankas veiktās analīzes, Latvijā salīdzinājumā ar citām Eiropas Savienības valstīm pirms 2018.gada nodokļu reformas bija salīdzinoši augsti darbaspēka nodokļi, bet ļoti zemi kapitāla nodokļi (*Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēm 2018.-2021. gadam, 2017*). Darba ienākumi lielākoties nosaka iedzīvotāju dzīves kvalitāti un labklājību, tādēļ būtisks ir samērīgs nodokļu slogs, lai nodokļu maksātājs no darba ienākumiem spētu pildīt savus pilsoņa pienākumus jeb maksātu nodokļus, nodrošinātu sev sociālo aizsardzību un spētu dzīvot pilnvērtīgu dzīvi.

Pētījuma mērķis ir izpētīt iedzīvotāju ienākuma nodokļa izmaiņas kopš 2018.gada un to ietekmi uz darba ienākumiem.

Lai sasniegtu mērķi nepieciešams:

- 1) izpētīt iedzīvotāju ienākuma nodokļa nozīmi, elementus un būtību;
- 2) izpētīt 2018.gada nodokļu reformas cēloņus, nozīmi un ieguvumus;
- 3) izpētīt, kā izmaiņas iedzīvotāju ienākuma nodoklī ietekmējušas Latvijas iedzīvotāju darba ienākumus dažādās ienākumu kategorijās.

Pētījums veikts par periodu no 2018. līdz 2022.gadam.

Pētījumā pielietotas sekojošas metodes: monogrāfiskā metode, datu analīzes metode, dokumentu analīzes metode un loģiski konstruktīvā metode.

Pētījumā izmantoti zinātniskie pētījumi, mācību grāmatas, Latvijas Republikas tiesību akti.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa raksturojums un aprēķināšanas kārtība

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir nozīmīgākais mājāsaimniecību ienākumu pārdales instruments ekonomikā. Publisko finanšu teorija uzskata, ka ienākuma nodokļa progresīvās nodokļu likmes nodrošina likumīgu nodokļa sloga sadali. Viena no valsts galvenajām lomām ir nodrošināt sociālo labklājību, kas ir augstāka, kad resursi tiek izlietoti vienlīdzīgāk dažādām iedzīvotāju kategorijām. No citas puses, progresīvie nodokļi var izraisīt samazinājumu personu stimulam strādāt, uzkrāt un gūt ienākumu strādājot. Tādēļ, valdībai ir svarīgi izveidot optimālu nodokļu sistēmu, lai nodrošinātu sociālo labklājību un veicinātu indivīdu strādāt (*Palić et al., 2017*), un samazinātu nabadzību un ekonomisko nedrošību (*Abrams, 2017*). Attiecībā uz darba ienākumu aplikšanu ar nodokli, pēc nodokļu literatūras, tiek uzskatīts, ka trīs faktori – ienākumu sadalījums, darbaspēka elastīgums un sabiedrības izvēle, nosaka, kam jāmaksā nodokļi un cik (*Cerniauskas & Jousten, 2021*). Saskaņā ar Vilsona (*Wilson*) teoriju, lai nodokļu sistēma būtu konkurētspējīga, tai jāspēj stimulēt vispārējās nodokļu bāzes dalībnieku skaita palielināšanu, izmantojot tiesību aktus. Pozitīva ietekme uz konkurētspēju ir centieni samazināt individuālo nodokļu slogu, piemēram, ar nodokļu atvieglojumu palīdzību (*Krajnak, 2019*). Šobrīd nodokļu progresija tiek izmantots kā viens no instrumentiem vispārējā labklājības līmeņa palielināšanā saskaņā ar labklājības teorijām balstoties uz ienākumu nevienlīdzību. Nodokļu

progresija, kas lielākoties tiek pielietota iedzīvotāju ienākuma nodoklim, ir tirgus ienākuma sadales izlīdzināšanas instruments. Tā norāda, ka nodokļu saistības vairāk nekā proporcionāli pieaug salīdzinājumā ar nodokli apliekamā ienākuma pieaugumam (*Visniewska-Kuzma, 2020*). Autore secina, ka Latvijā ar 2018.gada nodokļu reformu tika ieviests progresīvais iedzīvotāju ienākuma nodoklis.

Pēc likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” viena no iedzīvotāju ienākuma nodokļa sastāvdaļām ir algas nodoklis, ko aprēķina par darbinieka gūtajiem ienākumiem un maksā darba devējs (*Par iedzīvotāju ienākuma nodokli, 1993*).

Algas nodokļa objekts ir darba ņēmēja mēneša apliekamie ienākumi, izņemot likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” noteiktos neapliekamos ienākumus, no kura tiek atskaitīti attaisnotie izdevumi – valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (turpmāk – VSAOI) darba ņēmēja daļa, darba ņēmējam noteiktais mēneša neapliekamais minimums – Valsts ieņēmumu dienesta prognozētais mēneša neapliekamais minimums vai nodokļa maksātāja prognozētais mēneša neapliekamais minimums un atvieglojumi, piemēram, par apgādībā esošām personām (*Kelme, 2020*).

Darba devējam nepieciešams veikt iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieturējumu no darba samaksas, piemaksām, atvaļinājuma samaksas un atvaļinājuma pabalsta, prēmijas un pabalstiem, atlaišanas pabalsta un citiem maksājumiem atlaišanas gadījumā, darba devēja dāvanas darbiniekam, darba devēja dotā labuma darbiniekam vai viņa ģimenes locekļiem: sedzot izdevumus par ēku īri un komunālajiem pakalpojumiem, patērēto elektroenerģiju, tālruņa abonēšanu un sarunu apmaksas, māsaimniecībai nepieciešamā personāla algošanas, dzīvokļa lietošanas, kura uzturēšanās izdevumus sedz darba devējs, darba devēja pabalstiem un darbinieka un viņa ģimenes locekļu izdevumiem, kuri ir sadalāmi personāli un ir saistīti ar izklaides pasākumiem, ceļojumiem, ārstniecību, izglītību, ēdināšanu un atspirdzinošu dzērienu iegādi un kurus sedz darba devējs, labuma no darba devēja vieglā pasažieru automobiļa izmantošanas personīgajām vajadzībām, ja netiek maksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, skaidrās/bezskaidrās naudas avansa, ja nav veikts norēķins 90 dienu laikā pēc komandējuma vai darba brauciena beigām vai skaidrās/bezskaidrās naudas avansa izsniegšanas dienas, algas nodokli nepiemēro, ja avanss nepārsniedz minimālo mēnešalgu (*Puzule, 2021*). Algas nodokļa likmes ir 20% mēneša ienākuma līdz 1667 eiro, 23% mēneša ienākuma daļai virs 1667 eiro. Ja darbiniekam konkrētajā darba vietā nav iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, tad tiek piemērota 23% likme. No piemērotās 23% likmes, tiek atņemti attaisnotie izdevumi, kam piemērota 20% likme (*Puzule, 2021*).

Autore norāda, ka prognozēto neapliekamo minimumu nosaka Valsts ieņēmumu dienests, bet diferencētais neapliekamais minimums tiek aprēķināts reizi gadā – iesniedzot gada deklarāciju.

2018.gada nodokļu reformas vispārēja nozīme

Valsts nodokļu politika ir saistīta ar visiem nozīmīgajiem procesiem valstī, piemēram, konkurētspēju, pirktpēju, eksportspēju, kā arī demogrāfijas un inovāciju veicināšanu. Tā būtiski arī ietekmē nodarbinātību, uzņēmējdarbības vidi un struktūru, kā arī izšķirošā, nosakot valsts pakalpojumu apjomu un kvalitāti (*Latvijas Republikas Finanšu ministrija, 2021*). Augsti nodokļi negatīvi ietekmē komercdarbību un investīciju aktivitāti, un tādējādi samazinās nodokļu maksājumi (*Kavale & Joppe, 2008*).

Pirms 2018.gada nodokļu reformas, Latvijā spēkā esošā nodokļu un nodevu sistēma pamatā balstījās uz 1995. gadā veiktās nodokļu reformas rezultātā pieņemtajiem nodokļu likumiem, kas turpmākajā periodā ir būtiski grozīti vai pieņemti no jauna. Laika gaitā atbilstoši ekonomiskajai situācijai mainījušies nodokļu veidi, likmes, kā arī nodokļiem apliekamie objekti. Neatņemama sastāvdaļa nodokļu pilnveides procesā jāmin arī nodokļu likumu saskaņošana ar Eiropas Savienības prasībām (*Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņem 2018.-2021. gadam, 2017*).

2018.gadā tika veikta nodokļu reforma, pirmkārt, tādēļ, jo par nepieciešamību tika uzskatīts veikt nopietnu, pārdomātu un radikālu nodokļu politikas reformu, otrkārt, lai sasniegtu Nacionālā attīstības plāna 2020 galveno mērķi – ekonomisko izrāvienu, treškārt, lai sasniegtu Valdības rīcības plānā noteiktos uzdevumus – mazinātu ienākumu nevienlīdzību strādājošajiem, sasniegtu iekasēto nodokļu apjomu 2021.gadā vienas trešdaļas apjomā no iekšzemes kopprodukta, paaugstinātu Valsts ieņēmumu dienesta darbības efektivitāti, kā arī samazinātu ēnu ekonomikas apjomu. Par nepieciešamu tika uzskatīts arī sasniegt Valsts ieņēmumu dienesta stratēģijā noteikto – palielināt uzticamības rādītāju, un atrastu papildu finansējumu veselības nozarei, jo Latvijā ievērojama atšķirība finansējuma apjomā salīdzinājumā ar citām Eiropas Savienības valstīm (*Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņem 2018.-2021. gadam, 2017*). Autore secina, ka uzlabojumi nodokļu reformas ietekmē bija plānoti ne tikai iedzīvotāju interesēs, bet arī valsts un valsts iestāžu interesēs. Ienākumu nevienlīdzības samazināšana nebija vienīgais mērķis, tas tika saistīts ar iespēju palielināt nodokļu ieņēmumus, uzlabot Valsts ieņēmumu dienesta darbību un sadarbību ar nodokļu maksātājiem.

Darbaspēka nodokļu reformas mērķis bija samazināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa slogu un palielināt strādājošo iedzīvotāju ienākumus, nosakot zemāku iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi, paaugstinot neapliekamo minimumu, kā

arī minimālo algu. Tika plānots, ka nodokļu sloga samazinājumu darbaspēka ienākumiem izjutīs visi valsts iedzīvotāji, iegūstos lielākus neto ienākumus, kurus varēs izmantot patēriņam, investīcijām vai uzkrājumiem (*Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēm 2018.-2021. gadam, 2017*). Neapliekamā ienākuma paaugstināšana visbūtiskāk ietekmētu zemāk atalgoto iedzīvotāju ienākumus, vienlaikus ar diferencētās iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes ieviešanu mazinot ienākumu nevienlīdzību. Pēc Finanšu ministrijas novērtējuma, vidējā termiņā darba samaksas pieaugums pārsniegs 5%. Pēc reformas tika plānots, ka iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu starp pārējām Baltijas valstīm, būs lielāks. Kā apgalvo Latvijas Republikas Ministru prezidents Krišjānis Kariņš, arī 2022.gadā tiks turpināta darbaspēka nodokļu samazināšana, lai padarītu uzņēmējus Latvijā konkurētspējīgākus (*LV portāls, 2021*). Iedzīvotāju ienākuma nodokļa politika kopš 2018.gada ir ievērojami mainījies, ar mērķi samazināt nodokļu slogu un palielināt strādājošo ienākumus. Lai sasniegtu mērķi, tika ieviesta progresīvā nodokļu likme un palielināts neapliekamais minimums un minimāla mēneša alga (*Bule et al., 2019*).

Pēc autores domām, maksimālo neapliekamais minimumu nav nepieciešams palielināt līdz 500 eiro, ja netiek palielināta minimālā mēneša alga, jo līdzīgi kā ar atvieglojumiem par apgādībā esošām personām, nodokļu maksātāji ar minimālo mēneša algu, nespēj izmantot atvieglojumus pilnā apmērā. Tādējādi veidojas situācija, ka neapliekamais minimums tiek piemērots tikai 447,50 eiro apmērā nevis 500 eiro. Autore secina, ka mēneša neapliekamā ienākuma apmēra, virs kura nepiemēro diferencēto neapliekamo minimumu, palielināšana samazina nodokļu slogu augstāko ienākumu saņēmējiem.

Lai samazinātu nodokļu slogu, aktuāli palielināts arī citu atvieglojumu apmērs. Kopš 2018.gada ir mainījies tikai atvieglojuma apmērs par apgādībā esošām personām. Pēc autores domām, pārējiem atvieglojumu apmēriem arī bija nepieciešamas izmaiņas, lai samazinātu nodokļu slogu arī personām ar invaliditāti un politiski represētās personas statusu, jo tiek palielinātas citas iedzīvotāju ienākuma nodokli iekļautās vērtības. Autore ierosina atvieglojumus personām ar invaliditātes statusu un politiski represētām personām, palielināt proporcionāli minimālās mēneša algas pieaugumam, piemēram, tiek prognozēts, ka 2023.gadā minimālā mēneša alga Latvijā palielināsies līdz 640 eiro.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa izmaiņu ietekmes uz darba ienākumiem salīdzinājums 2018. un 2022.gadā

Ietekme uz darba ienākumiem tiks apskatīta ar 3 piemēriem: ar iesniegtu nodokļu grāmatiņu un apgādībā esošām divām personām, jo vidējais bērnu skaits mājsaimniecībās ar ģimenēm 2020.gadā bija 1,6, (*Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2021*) ar iesniegtu algas nodokļa grāmatiņu bez apgādībā esošām personām un trešajā gadījumā tiks veikts algas nodokļa aprēķins bez iesniegtas algas nodokļa grāmatiņas. Algas aprēķins tiks veikts trīs darba ienākumu kategorijām – minimālajai algai, darba algai, kas nepārsniedz pirmo ienākumu sliekšni un tiek piemērots prognozētais mēneša neapliekamais minimums, šajā gadījumā izvēlēti 900 eiro un ienākumiem, kas pārsniedz pirmo ienākumu sliekšni – 2150 eiro (1.tabula).

Aprēķinā jāņem vērā arī valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmes, kas arī ir mainījušās šajā laika periodā. 2018.gadā darba ņēmēja likme bija 11%, taču 2022.gadā – 10,5%.

1. tabula

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa izmaiņu ietekmes uz darba ienākumiem salīdzinājums 2018. un 2022.gadā

(autores sastādīta)

(eiro)

Rādītāji	Gads					
	2018	2022	2018	2022	2018	2022
Ienākumu apmērs (bruto)	430,00	500,00	950,00	950,00	2150,00	2150,00
Neto darba samaksa ar apgādībā esošām divām personām	382,70	447,50	726,74	768,18	1596,31	1624,91
Neto darba samaksa ar iesniegtu algas nodokļa grāmatiņu bez apgādībā esošām personām	346,16	428,00	646,74	668,18	1516,31	1524,91
Neto darba samaksa bez iesniegtas algas nodokļa grāmatiņas	293,26	343,00	613,80	617,40	1419,00	1474,90

1. tabulā redzams, ka būtisks ieguvums ir mazāko ieņēmumu saņēmējiem, jo tika palielināta minimālā mēnešalga. Vislielākais ieguvums ir personām ar iesniegtu algas nodokļu grāmatiņu bez apgādībā esošām personām – 81,84 eiro. Vismazākais – personām bez iesniegtas algas nodokļu grāmatiņas – 49,74 eiro. Vidējo ienākumu saņēmējiem ieguvums ir salīdzinoši nebūtisks, taču vislielākais ieguvums ir personai ar apgādībā esošām personām, jo atšķirībā no minimālās mēnešalgas saņēmējiem, tiem atvieglojumi par apgādībā esošām personām var tikt piemērots pilnā apmērā, jo kopā ar pārējiem attaisnotajiem izdevumiem nepārsniedz darba samaksas apmēru.

Lielāko ienākumu saņēmējiem lielākie ieguvēji ir personas bez iesniegtas algas nodokļa grāmatiņas.

Lai vēl precīzāk varētu novērtēt, kā nodokļu izmaiņas ietekmē darba ienākumus, autore veica nodokļu sloga salīdzinājumu 2018. un 2022.gadā (2. tabula).

2. tabula

Nodokļu sloga salīdzinājums 2018. un 2022.gadā (autores sastādīta)
(%)

Rādītāji	Gads					
	2018	2022	2018	2022	2018	2022
Ienākumu apmērs (bruto)	430,00	500,00	950,00	950,00	2150,00	2150,00
Neto darba samaksa ar apgādībā esošām divām personām	11,00	10,5	19,25	19,14	25,75	24,42
Neto darba samaksa ar iesniegtu algas nodokļa grāmatiņu bez apgādībā esošām personām	19,50	14,4	31,92	29,67	29,47	29,07
Neto darba samaksa bez iesniegtas algas nodokļa grāmatiņas	31,80	31,4	35,39	35,01	34,00	31,40

Kā redzams 2. tabulā, vismazākais nodokļu slogs ir minimālās mēnešalgas saņēmējiem ar divām apgādībā esošām personām, savukārt vislielākais – darba ņēmējiem ar bruto darba algu 950 eiro un neiesniegtu algas nodokļa grāmatiņu. Visstraujākais nodokļu sloga samazinājums – par 5,1 % - ir minimālās algas saņēmējiem ar iesniegtu algas nodokļa grāmatiņu bez apgādībā esošām personām, nedaudz mazāks samazinājums ir augstākajam ienākumam bez iesniegtas algas nodokļu grāmatiņas – 2,6 %. Kopumā visām trim personu grupām vismazākais nodokļu sloga samazinājums ir bijis bruto ienākumiem 950 eiro.

Autore jau minēja iepriekš, ka Latvijā piemērojamo atvieglojumu apmērs mēdz būt augstāks nekā apliekamie ienākumi, tādēļ atvieglojumi netiek piemēroti pilnā apmērā un nodokļu maksātājs to neizmanto pilnā apmērā, tādēļ, lai nodokļu atvieglojumi tiktu izmantoti pilnvērtīgi, autore izstrādāja priekšlikumu, rīkoties līdzīgi kā kaimiņvalstī Lietuvā un atvieglojumu par apgādībā esošu bērnu pārstrukturēt pabalsta veidā, to nosakot, piemēram, 60 eiro apmērā, kas būtu nedaudz vairāk kā ieguvums no atvieglojuma 2022.gadā – 50 eiro. Lai nodokļu slogu samazinātu, neesot atvieglojumiem par apgādībā esošiem bērniem, iespējams palielināt neapliekamā minimuma apmērus.

Secinājumi un priekšlikumi

1. Iedzīvotāju ienākuma nodoklim ir vairākas funkcijas un mērķi - mājāsaimniecības ienākumu pārdale, reģionālās un vietējas varas funkciju finansēšana un citas.
2. 2018.gada nodokļu reformai Latvijā ir daudz dažādu iemeslu, piemēram, ienākumu nevienlīdzības strādājošajiem mazināšana, Valsts ieņēmumu dienesta darbības efektivitātes palielināšana, ēnu ekonomikas apjomu samazināšana, nodokļu sloga samazināšana, darbaspēka izmaksu pielīdzināšana Baltijas valstīm, iedzīvotāju ienākuma palielināšana, ko varētu izmantot patēriņam, investīcijām un daudzi citi. Ļoti būtisks aspekts darbaspēka nodokļu samazināšanai ir uzņēmēju konkurētspēja, kas var samazināties esot augstām darbaspēka izmaksām.
3. Visbūtiskāk nodokļu reforma ir ietekmējusi zemāko un augstāko ienākumu saņēmējus, vidējo ienākumu saņēmējiem nodokļa sloga samazinājums ir bijis mazāks.
4. Atvieglojumu palielināšana vairāk ir aktuāla augstāko ienākumu saņēmējiem, jo tiem ir lielāks apliekamo ienākumu apmērs, kam var tikt piemēroti atvieglojumi.
5. Savukārt, zemāko ienākumu saņēmējiem bieži vien visi atvieglojumi nevar tikt piemēroti, jo pārsniedz apliekamo ienākumu apmēru.
6. Zemāko ienākumu saņēmējiem atvieglojumu apmērs nodokļu slogu ir ietekmējis visbūtiskāk.
7. Latvijas Republikas Finanšu ministrijai atvieglojumus par apgādībā esošām personām aizstāt ar pabalstu 60 eiro

apmērā par katru bērnu un par katru nākamo bērnu to palielinot par 20 eiro, tādējādi sniedzot atbalstu lielākām ģimenēm Latvijā, kā arī, lai tiem piemērotie atvieglojumi tiktu izmantoti pilnvērtīgāk un tiktu materiāli vairāk atbalstīti nodokļu maksātāji ar zemākiem ienākumiem, jo zemāko ienākumu saņēmējiem pieejamie atvieglojumi pārsniedz ar nodokli apliekamo ienākumu.

8. Latvijas Republikas Finanšu ministrijai nepieciešams palielināt atvieglojumus arī personām ar invaliditāti un politiski represētām personām, proporcionāli minimālās mēneša algas pieaugumam.

Izmantotie avoti un literatūra

1. *Par iedzīvotāju ienākuma nodokli* (11.05.1993). Latvijas Republikas likums, redakcija uz 01.01.2022. <https://likumi.lv/ta/id/56880-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli>
2. *Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēm 2018.-2021. gadam* (24.05.2017). Latvijas Republikas Ministru kabineta rīkojums Nr. 245. [https://likumi.lv/ta/id/291013-par-valsts-nodoklupolitikas-pamatnostadnem-2021-gadam](https://likumi.lv/ta/id/291013-par-valsts-nodoklupolitikas-pamatnostadnem-2018-2021-gadam)
3. Abrams, S. (2017). Finding Balance. *Capitol Ideas*, 40-41.
4. Bule, L., Leitāne, L., & Rozīte, K. (2019). Personal Income Tax Reform in Latvia: Assessment of Effect. *International Scientific Conference „Contemporary Issues in Business, Management and Economics Engineering”*, 679-688. <https://doi.org/10.3846/cib-mee.2019.069>
5. Cerniauskas, N., & Jousten, A. (2021). Statutory, effective, and optimal net tax schedules in Lithuania. *IZA Journal of Labor Policy*, 11(1), 2-33. <https://doi.org/10.2478/izajolp-2021-0005>
6. Kavale, L., & Joppe, A. (2008). *Nodokļu politikas un administrēšanas pamati*. LU Akadēmiskais apgāds.
7. Kelmere, L. (2020). *Ievads grāmatvedībā jeb Grāmatvedības pamati: teorija un uzdevumi*. Izdevniecība “Lietišķās informācijas dienests”.
8. Krajnak, M. (2019). Do Selected Tax Advantages Affect Tax Revenue from the Personal Income Tax? *Journal of Competitiveness*, 11(4), 73–88. <https://doi.org/10.7441/joc.2019.04.05>
9. Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde (2021). *Vidējais bērnu skaits māsaimniecībās ar bērniem*. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_MV_MVE/MVE030/table/tableViewLayout
10. Latvijas Republikas Finanšu ministrija (13.12.2021). *Nodokļu un nodevu politika*. <https://www.fm.gov.lv/lv/nodoklu-un-nodevu-politika>
11. LV portāls (26.10.2021). *Kādas izmaiņas paredz valsts budžetu 2022.gadam pavadošie likumprojekti*. <https://lvportals.lv/skaidrojumi/333973-kadas-izmainas-paredz-valsts-budzetu-2022-gadam-pavadosie-likumprojekti-2021>
12. Palić, I., Dumičić, K., & Grofelnik, B. (2017). Analysis of Personal Income Taxation Determinants in Croatia in Long Run: Evidence from Conintegration Analysis. *Naše gospodarstvo/Our Economy*, 63(3), 12-18. <https://doi.org/10.1515/ngoe-2017-0014>
13. Puzule, A. (2021). *Iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšana, maksāšanas kārtība un pārskatu sastādīšana*. [Power Point prezentācija]. https://ekursi.rta.lv/pluginfile.php/78655/mod_resource/content/5/Nod_nod_pol_6_tema_IIN_2021.pdf
14. Visniewska-Kuzma, M. (2020). Measurement of Personal Income Tax Progressivity in the Post-Socialist Countries of Europe Compared to Other OECD Countries. *Eastern journal of European studies*, 11 (2), 113-131.

Summary

Latvia had one of the highest tax burdens on income and lowest capital taxes, so in the 2018, tax reform was realised to make the tax burden on tax payers lower. The aim for tax reform was to reduce tax burden, make personnel expenses lower for employers and make new tax system more modern because the one Latvia had was made in late nineties of previous century. Tax reform could help to carry tax burden from income taxes to consumption taxes, for example, value added tax.

The biggest reduction of tax burden in the effect of the tax reform has been for the lowest-income earners with dependants, as well as for higher income earners. For middle-income earners, the impact of tax reform was a little bit smaller than other categories.

The author suggested to the Ministry of Finance of the Republic of Latvia to replace the benefits for dependents with an allowance of 60 euros for each child and increase it by 20 euros for each additional child, thus providing support to larger families in Latvia, as well as to make better use of materially more favoured lower-income taxpayers, as the benefits available to lower-income recipients exceed taxable income. It is also necessary to increase benefits for persons with disabilities and politically repressed persons in proportion to the increase in the minimum monthly wage.